

A selmeci diákhagyományok továbbélése, fejlesztése

Szakestély-korsó alapítások

Jól tudjuk, hogy „mindnyájan jártunk egyszer az Akadémián”, de ott igyekeztünk nyomot is hagyni magunk után. Így tett az 1967-ben végzett bányász és kohász évfolyam is, akik 2017. szeptember 1-én vehették át aranyoklevelüket. Az alábbiakban azt szeretnénk bemutatni, amivel mi is joggal dicsekszünk – természetesen ezzel nem csökkentve az utánunk jövő évfolyamok eredményeit.

Azt is előre kell bocsátanunk, hogy már kellő időnek el kellett telnie a második világháború után ahhoz, hogy már mindent, ami a magyar haza Trianonban kijelölt kerítésein túl maradt és ott történt, azt már ne irredensnek tekintse a hatalom.

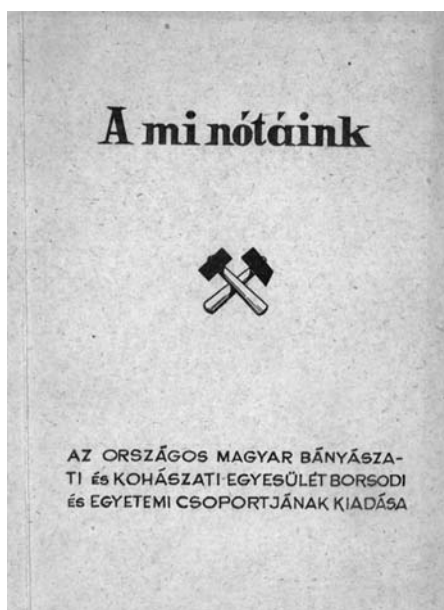
De ez még nem volt elég. Olyan emberek is kellettek, akik nem ijedtek meg a saját árnyékuktól, és saját példájukon bizonyították be nekünk azt a régi felismerést, hogy „aki mer, – az nyer”. Ilyen ember volt *dr. Szilas A. Pál* és *dr. Berecz Endre*, a bányamérnöki, ill. a kohómérnöki kar dékánja.

A karok hagyományai szerint előbb a bányászok, majd a kohászok akkori cselekedeteiről adunk számot.

Előzmények

Az első volt „*A mi nótáink*” (1. kép), amit elsősorban *dr. Gyulay Zoltánnak*, a bányászok akkori dékánjának köszönhetünk. Ez volt az első, Miskolcon 1965 márciusában kiadott daloskönyv, ami nélkülözhetetlen a szakestélyek színvonalas lebonyolításához, jó hangulatának megalapozásához.

A balekoktatás Miskolcon is évről évre folytatódott, de annak lényegét, tematikáját jól összefoglalta az

1. kép: *A mi nótáink*

1965 augusztusában, majd 1966 októberében újra kiadott „*A balek tudnivalói*” című kis kiadvány, melyet egy lelkes kollektívának köszönhetünk. (Szerzői: *dr. Gózon József*, *dr. Patvaros József*, *dr. Pethő Szilveszter* és *dr. Takács Ernő* tanár urak, valamint a bányaiipar képviselőjében *Kreffly Iván*, *Stoll Lóránt* és *dr. Tamássy István*. A diákságot Bohus Géza bányamérnök-hallgató képviselte.)

A bányász korsó megalkotása

Már volt mire támaszkodnunk ahhoz, hogy szép és emlékezetes szalagavató szakestélyt tartsunk, de a fantáziánk nem blokkolt le ott, hogy feltűzzük az „NME 1962-1967” feliratú szalagot, hanem komolyabb ünneplésre készültünk. Mégpedig az 1967. március 31-i zászló- és szalagavató szakestélyen (2. kép) az alábbiakat kívántuk megvalósítani

- zászlóavatást,
- korsóavatást,
- valétakönyv megnyitását
- és közös ünnepséget a bányaiipar képviselőivel.

2. kép: *A bányász szakestély meghívója*

A zászlót az OMBKE adományozta. Felavatásához zászlószegeket készítettünk, és azokat (szépen felöltözött, kipucolt cipőben megjelenő) valétaló társaink személyesen adták át a bányavállalatok vezetőinek. (Nem feledkezve meg egy rózsaszín pénzes utalvány átadásáról sem, ami kihagyhatatlan lehetőséget teremtett a Valéta Bizottság anyagi rendbetételéhez.) Jutott zászlószeg az akkor legjobb híró magyar sörgyár – a nagykanizsai – igazgatójának is, aki e megtiszteltetést az ünnepség ingyenes sörrelátásával köszönte meg.

A korsót üvegből készítettük a Salgótarjáni Öblös-üveggyárban. A korsó terveit Bohus Zoltán iparművész készítette, akit később „A Nemzet Művésze” címmel is kitüntettek. Nekünk, bányászoknak ez volt az első, Miskolcon felavatott korsónk (3. kép). (Akkor még nem tudtuk, hogy eközben egy komoly manufaktúra jött létre a kohász évfolyamon azzal a szándékkal, hogy az övék legyen a legelső miskolci korsó. Ez sikerült is, mert ők már 1967. március 14-én, a bányászok pedig csak március 31-én vehették használatba korsójukat.)

3. kép: A bányász valéta-korsó

A Valétakönyv a bányász és a kohász kar közös tulajdonaként került felfektetésre, melynek előszavában ez is olvasható:

„Célkitűzésünk, hogy mostantól kezdve minden végző bánya- és kohómérnök neve, valamint a kereszteléskor kapott alias neve az utókor, az utódok számára fennmaradjon.

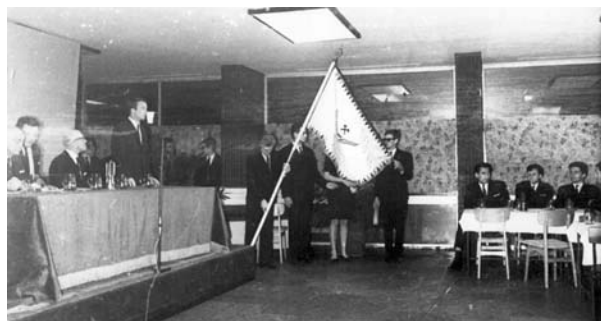
Ebben a könyvben kívánjuk megörökíteni a szalagavató szakestélyeink vendégeinek neveit...”

4. kép: A Valétakönyv

Így kerülhettek be a Bányamérnöki Kar professzorai és oktatói mellett a vendég kohász professzorok és a már akkor elismert bányász vendégeink aláírásai. (A vendégek között volt dr. Ember Kálmán, Mátrai Árpád, dr. Mohi Rezső és Stancz Viktor is.)

Az 1967. március 31-i zászló- és szalagavató szakestély asztalain jól láthatók a felavatott kék színű üvegkorsók.

5. kép: A zászló- és szalagavató szakestélyen

„Cimborá, rád köszöntöm fél kupámat...”

Mindnyájan ismerjük ezt a nótát. Elhangzik szakestélyeink ünnepi pillanataiban. A nóta után a magas preasidium egs-t vagy általános egs-t rendel el, hogy a nóta végén elhangzó kívánság beteljesüljön.

Ma már természetesnek tűnik, hogy szakestélyeinken a seritált alkalmi vagy egy korábbi szakestélyről megőrzött kupából hörpintjük fel. 50 évvel ezelőtt még nem lett volna erre módunk. Azt nem tudjuk, hogy a Selmeci Akadémián vagy a soproni egyetemen elődeinknek volt-e kupájuk, azt azonban tudjuk, hogy a most aranydiplomát kapott bányászok és kohászok 50 évvel ezelőtt már kupával köszöntötték professzoraikat és valétaló cimboráikat. Ennek az alig több mint 50 éve kezdődött kupatörténelemnek a hiteles krónikáját szeretnénk most közreadni.

A történet papírra vetésének ötlete az 1967-ben végzett kohómérnökök 2017. augusztus 31-én megtartott évfolyam-találkozásán vetődött fel, amelyet Tóth Lajos Attila és Nyitray Dániel szervezett meg.

Verő Balázs, mint az évfolyam valétaelnöke, rövid köszöntőjében arra utalt, hogy az évfolyam a kupa útnak indításával hagyományt teremtett, hiszen szakestélyeink vagy ünnepi alkalmaink kupa nélkül már el sem képzelhetők. A budapesti helyi szervezet Luca-napi szakestélyein az elmúlt években Cotel Ernő, Geleji Sándor és Verő József professzorok arcképével díszített kupák emelték a rendezvény fényét, és a VASKUT emléktábla avatásakor is emlékkupát kaptak a résztvevők.

A történet az évfolyam-találkozóval akár be is fejeződhetett volna. Másnap azonban a Miskolci Egyetem ünnepi tanácsülésén – amikor az ötven évvel ezelőtt végzett bányászok és kohászok megkapták aranydiplomájukat – a bányászok nevében köszönetet mondó Bohus Géza megemlítette, hogy az ő évfolyamukhoz kötődik az első kupa. Amikor ez a mondat elhangzott, az a jelen lévő kohászok körében élénk visszhangot váltott ki, mert a kohászok úgy gondolják, hogy ők voltak az elsők, ahogy az a kohászok nevében szóló Tóth Levente köszönőbeszédében is elhangzott, szó szerint idézve az elmondottakat: „Mellesleg a mi évfolyamunk készítette el az első kohász valéta-kupát!”

Az ünnepi események után vetődött fel annak gondolata, hogy krónikásként megírjuk a kohász kupa hiteles történetét. Nagy levelezésbe kezdtünk, Nyitray

Dániel már az első levélváltáskor javasolta, hogy vegyünk fel a bányászokkal, személy szerint Bohus Gézával a kapcsolatot. Javaslatával mindenki egyetértett, és így megkértük őt is, hogy írja le – és ha lehet – fényképekkel dokumentálja az eseményeket.

Az 1967-ben végzett kohómérnökök valéta-kupájának hiteles története

A kupa történetének megírását kezdeményező e-mailt követően izzani kezdett a net. A viszontválaszok mindegyike azt hangsúlyozta, hogy a kupa az évfolyam összefogásából, közös kézi munka eredményeként készült el. Hogy ki volt az ötletgazda, nem tudjuk, azt azonban igen, hogy a munkák a FémTan Tanszék műhelyében folytak, bár van, aki úgy emlékszik, hogy a Kohóéptan Tanszék műhelyében.

A kohászok kupájának teste hársfából, a füle pedig hatszögacélból készült. A fakupa testét egy miskolci faesztergályossal készítettük el, mintegy 100 példányban. Ez a kupa egyetlen olyan része, amiért fizettünk.

A faesztergályos munkák megrendelését *Clement Andor*, *Horváth Akos* és *Verő Balázs* intézte, ők kezelték ugyanis a támogatóktól kapott pénzes kasszát. A faesztergályostól a kupatesteket *Diósi János* és *Gorondi István* hozta el, vagy pontosabban szólva próbálta elhozni. A '60-as években a nagy összegű megrendelés kiegyenlítésének annyira megőrült a mester, hogy áldomást kellett vele inni. A vörösborból és ürmösből készült koktél megtette hatását, járásuk bizonytalanná vált. *Cseh István*, akivel a villanyrendőrnél véletlenül összefutottak, a helyzetet mentendő, a sportszatyorban lévő kupákat magához vette, és biztonságba helyezte a FémTan Tanszéken.

A munka dandárja csak ezután kezdődött. A kupa palástját a kohász-bányász szimbólumból, az NME feliratból és a végzés évszámából álló kép díszíti, amint azt a 7. kép mutatja.

Az ábrát beégetéssel vittük fel. A vékony lemezből *Kállai Gábor* hajtogatta a tűkörhelyzetű elemeket, melyeket a műhely egyik dolgozója hegesztett fel az 5 mm vastag acéllemezeire. A sablont rezsólapra helyezve melegítettük fel, majd a fakupát lassan végiggörgettük ezen, beleégetve a sablon rajzolatát. A „föggörgető” *Máté László* volt, aki a sablont megőrizte az utókornak. Erről a tevékenységről *Cseh István* visszaemlékezésével teljesen megegyezően írt *Erdei Ferenc* is.

A fül készítéséhez az LKM-ből – a fiatalabbak kedvéért Lenin Kohászati Művekből – kapott hatszögacélból 150 mm hosszú darabokat fűrészeltünk le kézzel. *Gábor László* – akinek gépipari végzettsége volt – 5 mm átmérőjű, 2 mm magasságú csapot esztergályozott a levágott darabok két végére. Az így előkészített hatszögacélt elektromos hőkezelő kemencében vörös izzásig hevítettük, majd egyik végét satuba fogva, a másik végét pedig kovácsfogóval megfogva 180°-kal megcsavartuk. Ebben a műveletben *Kriston Széles Sándor* ügyeskedett. Ezután – de most már hidegen – fül alakjára hajlítottuk azokat. A fül végén lévő csap-

pokra ráillesztettük az azt tartó lemezkéket, majd zömítve a csapot, rögzítettük azokat.

A kész füleket feketére festettük, majd facsavarokkal a helyére rögzítettük. Hogy a facsavarok feje mikor lett fekete, arra már nem emlékszünk. A füleket *Horváth György* illesztette a kupákhoz. Ebben nagy segítségére volt mintakészítő előlétele. A majdnem kész kupákat mindenki aláírta, a kupa tulajdonosa a kupa fenekének közepén, a többiek pedig ahol volt hely, a fenéken vagy a paláston, amint az a 6. kép felvételein is látszik.

a

b

6. kép: Egyik évfolyamtársunk kupájáról készült felvételek: a) A kupa alja, közepén a tulajdonos aláírásával, b) A kupa palástja azok aláírásával, akik már nem fértek a kupa aljára

Külön gondot jelentett a kupa víz-, pontosabban sörállóságának megoldása. Ezt vízüveggel értük el. Egyes kupák még a vízüveges kezelés után is áteresztettek az alsó lapjukon, a bütüjükön, ezt a feltétlenül megoldandó problémát paraffinnal, gyertyából lecsepegtetett viasszal küszöböltük ki.

A kupakészítés végső művelete a lakkozás volt. *Nyitray Dániel* volt annak a csapatnak a vezetője, amely a kupakészítés befejező műveletét intézte. Az elkészült kupa fényképe látható a 7. képen.

A Béke téren volt egy autófényező – *Pálkóvácsnak* hívták –, aki elvállalta a „fényezést” a rövid határidő mellett, mivel a szalagavató szakestélyünk március 14-én volt, a kupáknak március 12-re készen

7. kép: Közös munkánk gyümölcse, az 1967-ben végzett kohómérnökök valétakupája

9. kép: Valétaszalagunk

kellett lenniük. (Ennek a műhelynek ma már csak a hült helye van.)

A szalagavató szakestélyünk időpontjának kitüntetett jelentősége van, hiszen a bányászokéra csak március 31-én került sor. *Cseh István* a dokumentumai között megtalálta szakestélyünk meghívóját, amelyet a 8. képen mutatunk be.

A szakestélyre az új menza épület sörbárjában került sor, ahol már karunkon a kohász valétaszalaggal emelhetjük köszöntésre kupáinkat. Valétaszalagunk képét a 9. kép mutatja.

Bányászok és kohászok közösen legyünk büszkék arra, hogy 1967 márciusában hagyományt teremtettünk, hódító útjára indítva a kupát. Ne feledjük, ahogy Mórús Tamás mondta: „Nem a hamut kell megőrizni, hanem a lángot kell tovább adni”! Csak az lehet a közös vágyunk, hogy a címben idézett nóta jókívánásága is beteljesüljön: „kívánom, hogy élj soká”!

*Az 1967-ben végzett bányamérnökök nevében
dr. Bohus Géza*

*Az 1967-ben végzett kohómérnökök nevében
dr. Tóth Lajos Attila és dr. Verő Balázs*

8. kép: A kohász szakestély meghívója az időpont megjelölésével

Új Energiakövetek

Az idén másodjára hirdette meg a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) a felsőoktatási intézményekben természettudományos tárgyakat hallgató diákok számára az „Energiakövetek” pályázatot.

Pályázni egy bemutatkozó motivációs videóval és egy felső tagozatos általános iskolai vagy középiskolás korosztályra szabott – az energiatermelés, az energiatudatosság vagy az energiatakarékosság témáját feldolgozó – tanóra vázlatával és a tanóra témájához kapcsolódó látványos kísérlettel lehetett.

A pályázat fővédnöke *dr. Dorkota Lajos*, a MEKH elnöke, a A beérkezett pályázatokat értékelő zsűri tagjai: *dr. Grabner Péter*, a MEKH energetikáért felelős elnökhelyettese (szakmai tartalom), *Czippán Katalin* környezeti nevelési és kommunikációs szakember (oktatás-szakmai színvonal) és *Zsíros László Róbert*, a Szertár Projekt alapítója (élvezhetőség és érthetőség) voltak.

A zsűri értekezése alapján a „MEKH Energiaköve 2018” címet, a 300 ezer forint értékű ösztöndíjat, a benyújtott óraterv megvalósításához szükséges prezentációs és egyéb demonstrációs eszközök beszerzésére 100 ezer forintos keretet és a kétnapos előadói tréninget (ahol a szakma legjobbjai segítenek felkészülni a 2018/19-es tanévben általános és középiskolákban tartandó tanórákra) az alábbiak nyerték el:

- *Duba Gergely*, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, épületgépészeti és eljárás-technikai gépészmérnöki mesterképzési szak I. évfolyamának hallgatója,
- *Fehér Anna*, az ELTE, földrajz-latin osztatlan tanárszak IV. évfolyamos hallgatója,
- *Kovács Réka*, a Semmelweis Egyetem, Általános Orvostudományi Kar II. évfolyamának hallgatója.

(dé)